

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2008-2009

13 JANUARI 2009

Wetsvoorstel tot aanvulling van de artikelen 189ter en 235ter van het Wetboek van strafvordering

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

Art. 2

Het voorgestelde vierde lid vervangen als volgt:
«Buiten het in het eerste lid bedoelde geval, kan de feitenrechter of het Hof van Cassatie bij wettigheidsincidenten met betrekking tot de controle op de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie, de zaak aan het openbaar ministerie overzenden teneinde deze bij de bevoegde kamer van inbeschuldigingstelling aan te brengen voor de in artikel 235ter bepaalde controle.»

Verantwoording

Tekstverduidelijking.

De oorspronkelijke tekst van het wetsvoorstel, in tegenstelling tot de bedoeling van de indiener, zou kunnen doen vermoeden een wettigheidsincident met betrekking tot de gevolgde procedure door de kamer van inbeschuldigingstelling niet het voorwerp zou kunnen uitmaken van een verzending naar de bevoegde kamer van inbeschuldigingstelling.

De invoeging van de mogelijkheid om de zaak te verzenden door de feitenrechter of het Hof van Cassatie naar de kamer van inbeschuldigingstelling omwille wettigheidsincidenten met betrekking tot de controle op de bijzondere inlichtingenmethoden

Zie:

Stukken van de Senaat:

4-1091 - 2008/2009:

Nr. 1: Wetsvoorstel van de heer Vandenberghe c.s.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2008-2009

13 JANVIER 2009

Proposition de loi complétant les articles 189ter et 235ter du Code d'instruction criminelle

AMENDEMENTS

N° 1 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

Art. 2

Remplacer l'alinéa 4 proposé par ce qui suit:
«Hormis le cas visé à l'alinéa 1er, le juge du fond ou la Cour de cassation peut, en cas d'incident portant sur la légalité du contrôle des méthodes particulières de recherche d'observation et d'infiltration, transmettre l'affaire au ministère public afin qu'il porte celle-ci devant la chambre des mises en accusation compétente en vue du contrôle prévu à l'article 235ter.»

Justification

L'amendement vise à clarifier le texte.

La proposition de loi a pour objectif de permettre au juge du fond ou à la Cour de cassation de renvoyer l'affaire devant la chambre des mises en accusation au cas où un incident de légalité se produirait concernant le contrôle des méthodes particulières de recherche d'observation et d'infiltration.

L'insertion de cette possibilité, pour le juge du fond ou la Cour de cassation, de renvoyer l'affaire devant la chambre des mises en accusation en raison d'incidents de légalité concernant le contrôle des méthodes particulières de renseignement d'observation et

Voir:

Documents du Sénat:

4-1091 - 2008/2009:

N° 1: Proposition de loi de M. Vandenberghe et consorts.

observatie en infiltratie, heeft ook betrekking op de gevallen dat de controle bepaald in artikel 235ter niet zou hebben plaatsgevonden.

Nr. 2 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

Art. 2/1

Een artikel 2/1 involgen toevoegen, luidende :

«In artikel 235ier, § 2, derde lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd door de wet van 27 december 2005, worden de woorden «op dezelfde wijze, de burgerlijke partij en de inverdenkinggestelde» vervangen door de woorden «in aanwezigheid van de procureur-generaal, afzonderlijk de burgerlijke partijen en de inverdenkinggestelden,»

Verantwoording

Artikel 235ter, § 2, derde lid van het Wetboek van strafvordering wordt gewijzigd om een einde te maken aan een verschil in interpretatie tussen verschillende kamers van inbeschuldigingstelling.

Immers, de vermelding in artikel 235ter, § 2, tweede lid, dat de kamer van inbeschuldigingstelling de opmerkingen van de procureur-generaal «afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen hoort», en in § 2, derde lid, ze «op dezelfde wijze» de burgerlijke partij en de inverdenkinggestelde hoort, betekent niet dat deze partijen buiten aanwezigheid van de procureur-generaal zouden kunnen gehoord worden. Vermits de kamer van inbeschuldigingstelling in het kader van onderhavige wettigheidcontrole zitting houdt binnen haar rechtsprekende bevoegdheid, en niet louter toezicht houdt op het goede verloop van het gerechtelijk onderzoek, zou ze niet regelmatig samengesteld zijn mocht de procureur-generaal, die niet valt onder de noemer «partij», niet aanwezig zijn bij het horen — weliswaar afzonderlijk -van, enerzijds, de inverdenkinggestelden en van, anderzijds, de burgerlijke partijen. Hetzelfde geldt indien de kamer van inbeschuldigingstelling de onderzoeksrechter of de officier van gerechtelijke politie die de leiding had over de uitvoering van de observatie of infiltratie zou horen.

Een kamer van inbeschuldigingstelling had deze tekst echter geïnterpreteerd als zou de procureur-generaal niet aanwezig mogen zijn bij het horen van de andere partijen, wat gezien de hoger gevolgde redenering, niet juist is.

Bovendien blijkt uit de artikelen 138, eerste lid, en 140 van het Gerechtelijk Wetboek en uit het artikel 273 van het Wetboek van strafvordering en uit de opdracht van het openbaar ministerie, met name bij de rechtbanken van eerste aanleg en bij de hoven van beroep de strafvordering in te stellen waar het behoort en erover te waken dat de rechtspleging wettelijk en regelmatig verloopt, dat de rechter in alle strafgerichten, onderzoeksgerechten, zowel als vonnisgerichten, en in alle strafzaken zonder onderscheid zetelt in aanwezigheid van het openbaar ministerie, (arrest Hof van Cassatie 25 november 2008).

Om dit te verduidelijken in § 2 worden de woorden «op dezelfde wijze» vervangen door de woorden «in aanwezigheid van de procureur-generaal, afzonderlijk.»

Tevens worden de burgerlijke partijen en de inverdenkinggestelden in het meervoud vermeld. Zo is het meteen ook duidelijk dat, indien zij dat wenst de kamer van inbeschuldigingstelling alle

d'infiltration, vise également les cas où le contrôle prévu à l'article 235ter n'aurait pas eu lieu.

N° 2 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

Art. 2/1

Insérer un article 2/1 rédigé comme suit :

«Dans l'article 235ter, § 2, alinéa 3, du même Code, inséré par la loi du 27 décembre 2005, les mots «de la même manière la partie civile et l'inculpé» sont remplacés par les mots «séparément les parties civiles et les inculpés, en présence du procureur général».

Justification

L'article 235ter, § 2, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle est modifié en vue de mettre fin à une divergence d'interprétation entre différentes chambres des mises en accusation.

En effet, le fait de mentionner à l'article 235ter, § 2, alinéa 2, que «la chambre des mises en accusation entend, séparément et en l'absence des parties, le procureur général en ses observations» et, au § 2, alinéa 3, qu'elle «entend de la même manière la partie civile et l'inculpé» ne signifie pas que lesdites parties puissent être entendues sans que le procureur général soit présent. Puisque la chambre des mises en accusation siège en vertu de sa compétence juridictionnelle dans le cadre du contrôle de légalité en question, et pas simplement en vue de contrôler le bon déroulement de l'enquête judiciaire, elle ne serait pas constituée valablement en cas d'absence du procureur général — lequel n'est pas visé par la notion de «parties» — lors de l'audition, certes séparément, des inculpés d'une part, et des parties civiles d'autre part. Il en irait de même si la chambre des mises en accusation entendait le juge d'instruction ou l'officier de police judiciaire sous la direction duquel l'observation ou l'infiltration a été menée.

Une chambre des mises en accusation avait cependant interprété ce texte comme interdisant la présence du procureur général lors de l'audition des autres parties, ce qui, si l'on suit le raisonnement exposé ci-dessus, est faux.

En outre, comme il ressort des articles 138, alinéa 1er, et 140 du Code judiciaire, de l'article 273 du Code d'instruction criminelle, ainsi que de la mission du ministère public consistant à intenter l'action publique auprès des tribunaux de première instance et des cours d'appel, s'il échet, et à veiller à la légalité et à la régularité de la procédure, le juge siège en présence du ministère public dans toutes les juridictions répressives, d'instruction et de jugement et dans toutes les affaires pénales sans distinction (arrêt de la Cour de cassation du 25 novembre 2008).

En vue de préciser ce point dans le § 2, les mots «de la même manière la partie civile et l'inculpé» sont remplacés par les mots «séparément les parties civiles et les inculpés, en présence du procureur général».

De plus, le pluriel est employé pour désigner les parties civiles et les inculpés. On comprend ainsi clairement que la chambre des mises en accusation peut, si elle le souhaite, entendre toutes les

burgerlijke partijen samen en alle inverdenkinggestelden samen kan horen en dat het niet nodig is elke burgerlijke partij afzonderlijk en elke inverdenkinggestelde afzonderlijk te horen.

Nr. 3 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

Art. 3

Dit artikel vervangen als volgt :

« Art. 3. — Artikel 235ter, § 6, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 27 december 2005 en vernietigd door het arrest nr. 105/2007 van het Grondwettelijk Hof, wordt hersteld in de volgende lezing :

« § 6. Beroep in cassatie moei worden ingesteld binnen een termijn van vijftien dagen door een verklaring ter griffie van de kamer van inbeschuldigingstelling. Deze termijn gaat in op de dag waarop het arrest is uitgesproken.

Wanneer echter een van de inverdenkinggestelden van zijn vrijheid is beroofd, dan wordt het beroep in cassatie ingesteld binnen een termijn van vierentwintig uren, die ten aanzien van het openbaar ministerie en elk van de partijen, begint te lopen vanaf de dag waarop het arrest is uitgesproken. »

Verantwoording

Bij het arrest nr. 105/2007 vernietigde het Grondwettelijk Hof de bepaling in artikel 235ter, § 6, dat stelde dat er geen rechtsmiddel mogelijk was tegen de controle van het vertrouwelijk dossier. Dit amendement laat toe binnen de bepaalde termijnen beroep in te stellen bij het Hof van Cassatie.

Nr. 4 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

Art. 4

Een artikel 4 toevoegen, luidende :

« Art. 4. — Artikel 335bis van het Wetboek van Strafvordering, zoals ingevoegd door de wet van 27 december 2005, wordt aangevuld met een vierde lid, luidende :

« Buiten de gevallen bepaald in het eerste lid, kan de voorzitter of het Hof van Cassatie bij wettigheidsincidenten met betrekking tot de controle op de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie, de zaak verwijzen naar de bevoegde kamer van inbeschuldigingstelling voor de controle zoals vermeld in artikel 235ter. »

parties civiles ensemble et tous les inculpés ensemble et qu'elle n'est donc pas obligée d'entendre chaque partie civile et chaque inculpé séparément.

Nº 3 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

Art. 3

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Art. 3. — L'article 235ter, § 6, du même Code, inséré par la loi du 27 décembre 2005 et annulé par l'arrêt n° 105/2007 de la Cour constitutionnelle, est rétabli dans la rédaction suivante :

« § 6. Le pourvoi en cassation doit être introduit dans un délai de quinze jours par une déclaration au greffe de la chambre des mises en accusation. Ce délai prend cours à la date du prononcé de l'arrêt.

Toutefois, lorsqu'un des inculpés est privé de liberté, le pourvoi en cassation est introduit dans un délai de vingt-quatre heures qui prend cours, à l'égard du ministère public et de chacune des parties, à la date du prononcé de l'arrêt. »

Justification

Par son arrêt n° 105/2007, la Cour constitutionnelle a annulé la disposition de l'article 235ter, § 6, qui prévoyait que le contrôle du dossier confidentiel n'était susceptible d'aucun recours. Le présent amendement permet d'intenter un pourvoi en cassation dans les délais prévus.

Nº 4 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

Art. 4

Insérer un article 4 rédigé comme suit :

« Art. 4. — L'article 335bis du même Code, inséré par la loi du 27 décembre 2005, est complété par un alinéa 4 rédigé comme suit :

« Hormis les cas prévus à l'alinéa 1er, le président ou la Cour de cassation peut, en cas d'incident portant sur la légalité du contrôle des méthodes particulières de recherche d'observation et d'infiltration, renvoyer l'affaire devant la chambre des mises en accusation compétente, en vue du contrôle prévu à l'article 235ter. »»

Verantwoording	Justification
<p>Gelet op de voorgestelde wijziging van artikel 189ter van het Wetboek van Strafvordering, moet het artikel 335bis, van toepassing op de procedure voor de hoven van assisen, naar analogie worden aangepast.</p>	<p>Compte tenu de la modification proposée de l'article 189ter du Code d'instruction criminelle, il y a lieu d'adapter par analogie l'article 335bis, applicable à la procédure des cours d'assises.</p>
Nr. 5 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.	N° 5 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS
Art. 5	Art. 5
Een artikel 5 toevoegen, luidende :	Insérer un article 5 rédigé comme suit :
<p>«Art. 5. — In artikel 416, tweede lid van het Wetboek van strafvordering worden de woorden : «de artikelen 135 en 235bis,» vervangen door de woorden «de artikelen 135, 235bis en 235ter».</p>	<p>«Art. 5. — Dans l'article 416, alinéa 2, du même Code, les mots «des articles 135 et 235bis» sont remplacés par les mots «des articles 135, 235bis et 235ter». »</p>
Verantwoording	Justification
<p>In het artikel 416 van het Wetboek van strafvordering dat het principe vastlegt dat een cassatieberoep enkel mogelijk is na het eindarrest of eindvonnis, dient in het tweede lid ook melding gemaakt te worden van de uitzondering die voorzien wordt in artikel 235ter, § 6.</p>	<p>Dans l'article 416 du Code d'instruction criminelle, qui fixe le principe selon lequel un recours en cassation n'est ouvert qu'après l'arrêt ou le jugement définitif, il faut également mentionner, à l'alinéa 2, l'exception qui est prévue à l'article 235ter, § 6.</p>
Nr. 6 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.	N° 6 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS
Art. 6	Art. 6
Een artikel 6 toevoegen, luidende :	Insérer un article 6 rédigé comme suit :
<p>«Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt.»</p>	<p>«La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au Moniteur belge.»</p>
Nr. 7 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.	N° 7 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS
Opschrift	Intitulé
Het opschrift van het wetsvoorstel vervangen als volgt :	Remplacer l'intitulé par ce qui suit :
<p>«Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 189ter en 235ter, 335bis en 416 van het Wetboek van strafvordering».</p>	<p>«Proposition de loi modifiant les articles 189ter, 235ter, 335bis et 416 du Code d'instruction criminelle».</p>
Nr. 8 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.	N° 8 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS
Art. 4	Art. 4
Een artikel 4 toevoegen, luidende :	Insérer un article 4 rédigé comme suit :
<p>«Aartikel 335bis van het Wetboek van strafvordering, zoals ingevoegd door de wet van 27 december 2005, wordt aangevuld met een vierde lid, luidende :</p>	<p>«L'article 335bis du même Code, inséré par la loi du 27 décembre 2005, est complété par un alinéa 4 rédigé comme suit :</p>

« Buiten het in het eerste lid bedoelde geval, kan de voorzitter of het Hof van Cassatie bij wettigheidsincidenten met betrekking tot de controle op de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie, de zaak aan het openbaar ministerie overzenden teneinde deze in de bevoegde kamer van inbeschuldigingstelling aan te brengen voor de in artikel 235ter bepaalde controle. »

Verantwoording

Gelet op de voorgestelde wijziging van artikel 189ter van het Wetboek van strafvordering, moet het artikel 335bis, van toepassing op de procedure voor de hoven van assisen, naar analogie worden aangepast.

Nr. 9 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

Art. 3

Dit artikel wordt vervangen als volgt :

« Artikel 235ter, § 6, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 27 december 2005 en vernietigd bij het arrest nr. 105/2007 van het Grondwettelijk Hof, wordt hersteld in de volgende lezing :

« § 6. Beroep in cassatie moet worden ingesteld binnen een termijn van vijftien dagen door een verklaring ter griffie van de kamer van inbeschuldigingstelling. Deze termijn gaat in op de dag waarop het arrest is uitgesproken.

Wanneer echter een van de inverdenkinggestelden van zijn vrijheid is beroofd, dan moet het beroep in cassatie worden ingesteld binnen een termijn van vierentwintig uren, die ten aanzien van het openbaar ministerie en elk van de partijen, begint te lopen vanaf de dag waarop het arrest is uitgesproken. »

Verantwoording

Bij het arrest nr. 105/2007 vernietigde het Grondwettelijk Hof de bepaling in artikel 235ter, § 6, dat stelde dat er geen rechtsmiddel mogelijk was tegen de controle van het vertrouwelijk dossier. Dit amendement laat toe binnen de bepaalde termijnen beroep in te stellen bij het Hof van Cassatie.

Hugo VANDENBERGHE.
Tony VAN PARYS.
Pol VAN DEN DRIESSCHE.
Sabine de BETHUNE.

« Hormis le cas visé à l'alinéa 1er, le président ou la Cour de cassation peut, en cas d'incident portant sur la légalité du contrôle des méthodes particulières de recherche d'observation et d'infiltration, transmettre l'affaire au ministère public afin de la porter devant la chambre des mises en accusation compétente, en vue du contrôle prévu à l'article 235ter. »

Justification

Compte tenu de la modification proposée de l'article 189ter du Code d'instruction criminelle, il y a lieu d'adapter par analogie l'article 335bis, applicable à la procédure des cours d'assises.

N° 9 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

Art. 3

Remplacer cet article par ce qui suit :

« L'article 235ter, § 6, du même Code, inséré par la loi du 27 décembre 2005 et annulé par l'arrêt n° 105/2007 de la Cour constitutionnelle, est rétabli dans la rédaction suivante :

« § 6. Le pourvoi en cassation doit être introduit dans un délai de quinze jours par une déclaration au greffe de la chambre des mises en accusation. Ce délai prend cours à la date du prononcé de l'arrêt.

Toutefois, lorsqu'un des inculpés est privé de liberté, le pourvoi en cassation doit être introduit dans un délai de vingt-quatre heures qui prend cours, à l'égard du ministère public et de chacune des parties, à la date du prononcé de l'arrêt. »

Justification

Dans son arrêt n° 105/2007, la Cour constitutionnelle a annulé la disposition prévue à l'article 235ter, § 6, qui prévoyait que le contrôle du dossier confidentiel n'était susceptible d'aucun recours. Le présent amendement offre la possibilité d'introduire, dans les délais fixés, un pourvoi auprès de la Cour de cassation.

Nr. 10 VAN DE HEER VANKRUNKELSVEN C.S.

Art. 2

In het voorgestelde vierde lid de woorden «verzenden naar de bevoegde kamer van inbeschuldigingstellung» vervangen door de woorden «aan het openbaar ministerie overzendende teneinde deze bij de bevoegde kamer van inbeschuldigingstellung aan te brengen».

Verantwoording

Dit amendement volgt de opmerkingen van de wetgevingsdiensten.

Nr. 11 VAN DE HEER VANKRUNKELSVEN C.S.

Art. 2

In het voorgestelde vierde lid de woorden «de gevallen voorzien in dit artikel» vervangen door de woorden «het geval bedoeld in het eerste lid».

Verantwoording

Dit amendement volgt de opmerking van de wetgevingsdiensten die inhoudt dat er in het betreffende artikel slechts één geval wordt aangehaald en dat bovendien dit wordt aangehaald in het eerste lid.

Nr. 12 VAN DE HEER VANKRUNKELSVEN C.S.

Art. 2

In de Franse tekst van het voorgestelde vierde lid de volgende wijzigingen aanbrengen :

1° het woord «Hormis» vervangen door het woord «Outre»;

2° de woorden «cas d'incident» vervangen door de woorden «cas d'incidents».

Verantwoording

Dit amendement volgt de opmerkingen van de wetgevingsdiensten.

Patrik VANKRUNKELSVEN.
Martine TAEELMAN.
Hugo VANDENBERGHE.
Tony VAN PARYS.

Nº 10 DE M. VANKRUNKELSVEN ET CONSORTS

Art. 2

Dans l'alinéa 4 proposé, remplacer les mots «renvoyer l'affaire devant la chambre des mises en accusation compétente» par les mots «transmettre l'affaire au ministère public afin qu'il porte celle-ci devant la chambre des mises en accusation compétente».

Justification

Cet amendement fait suite à l'observation des services législatifs.

Nº 11 DE M. VANKRUNKELSVEN ET CONSORTS

Art. 2

Dans l'alinéa 4 proposé, remplacer les mots «les cas prévus dans le présent article» par les mots «le cas visé à l'alinéa 1er».

Justification

Cet amendement fait suite à l'observation des services législatifs selon laquelle l'article en question ne cite qu'un seul cas et, qui plus est, à l'alinéa 1er.

Nº 12 DE M. VANKRUNKELSVEN ET CONSORTS

Art. 2

Dans le texte français de l'alinéa 4 proposé, apporter les modifications suivantes :

1° remplacer le mot «Hormis» par le mot «Outre»;

2° remplacer les mots «cas d'incident» par les mots «cas d'incidents».

Justification

Cet amendement fait suite à l'observation des services législatifs.